DISSERTATIO INAVGVRALIS IVRIDICA,

DE

IVRE RETRACTVS LEGITIMO,

VVLGO:

Näher-Recht oder Näher-Kauff.

QVAM

PRAESIDE

DN. IO. CHRISTOPHORO FALCKNERO,

I. V. D. ET PROF. P. CELEBERRIMO, CONSILIARIO SAXONICO, CVRIAE PROVINCIALIS, FACVLTATIS IVRIDICAE, ET SCABINATVS ASSESSORE LONGE GRAVISSIMO,

PRIVILEGIA DOCTORALIA

LEGITIME CAPESSENDI

IENAE D. XXI. DEC. A. CIↃ IↃ C LXVIII.

PVBLICO ERVDITORVM EXAMINI EXPOSVIT

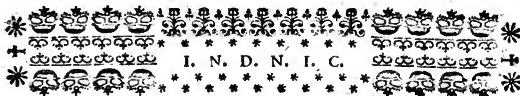
IO. CHRISTOPHORVS HEINTSCHIVS,

NEO-HALDENSCHLEBIENSIS SAXO.

NVNC VERO OB MATERIAE IN FORIS VTILITATEM IBIDEM RECVDEBAT

IO. BERNARDVS HELLERVS, 1743.

PRAEFAMEN.

Cum admodum triste & lugubre sit videre paternas & avitas domos ac antiqua Majorum prædia in extraneas manus transire. arg. l. 38. ff. de R. V. l. 35. ff. de minor. 25. ann. l. 22. §. nec vero domum C. de administr. Tutor. *intersit præterea Rerumpubl. familias omnibus conservari modis* l. 2. §. antepen. ff. de Vent. inspic. *quippe cum harum splendor & dignitas existat, fulcrum & sustentaculum illarum firmissimum* arg. text. in Aur. Bull. Carol. IV. tit. 3. in verb. quorum præsidio dextera Imperialis roboratur Bodin. de Republ. lib. 5. cap. 2. *Hinc videmus plerisque in locis Germaniæ, in Gallia, item Hispania & Italia, aliisque in regionibus*, teste Tiraquell. tract. de retract. Lin. in præfat. num 1. & 16. Gail. 2. observat. 19. pr. Novell. Ser. Elect. August. constit. 32. pr. Pingizer. Quæst. Sax. 36. num. 1.

& seqq. *ex generali quadam consuetudine receptum esse* d. Novell. Elect. August. pr. verb. **wo aus** *Statuten* **oder verwehrter Gewohnheit hergebracht,** *&c.* Berlich. conclus. pract. part. 2. conclus. 39. num. 15. Carpz. Jurispr. for. part. 2. constit. 31. def. 2. num. 9. & seqq. *Ut, licet res Majorum in extraneum quendam interveniente emptionis venditionis contractu translata sit, nihilominus tamen illis, qui ejusdem generis, familiæ ac prosapiæ jure censentur, detur facultas bona illa distracta, & à familia separata, à quocunque possessore revocandi, exsolutove pretio eadem recuperandi, tribuatur licentia; quæ facultas (conveniente sane & naturam rei eleganter exprimente nomine) vocari solet IUS RETRACTUS legitimum vel gentilitium. Et hæcce materia, cum non modo rara, verum etiam scitu simul videatur necessaria, mihi adeo placuit, ut eam Inauguralis loco impræsentiarum pertractari dignam existimaverim. Ad cujus etiam uberiorem meditationem misso longiori verborum anfractu, præmissa vero invocatione Nominis Divini, qua ad omnia consilia & omnes actus nostros semper progredimur* l. 2. pr. C. de offic. Præfect. Prætor. *pede properante pergimus, sperantes bonum initium & optimum finem*, juxta Gloss. in procem. Instit.

CAPUT

CAPUT I.

DE

DEFINITIONE NOMINALI ET REALI.

§. I.

Antequam autem ad accuratiorem nobilis hujus materiæ deductionem pedem proferamus, in nonnullis præliminaribus, juris videlicet hujus inscriptione, ac denominatione paulisper subsistendum erit, ut hac perspecta ejusdemque ratione cognita eo feliciori sydere ad reliqua progressum facere possimus, *juxta l. 1. pr. ff. de J. & J.* Nomina namque sunt quasi quædam picturæ & characteres, ex quibus ipsa rerum innotescit natura *Gell. Noct. Atticar. lib. 13. cap. 10.* Unde vulgatum illud: Conveniunt rebus nomina sæpe suis. Et Principi Philosophorum *lib. 1. post. cap. 4.* nomen dicitur primum intelligendi principium; cui quoque sub-

ſcribere videmus jus Canonicum *C. Clericus qui 1. C. 12. quæſt. 1. C. placuit 16. C. 1. quæſt. 1.* dum pro regula tradit: Nominis interpretationem & definitionem præ omnibus diligenter eſſe obſervandam.

§. II. Sciendum itaque Retractum dici à retrahendo, quemadmodum contractus à contrahendo, Diſtractus à diſtrahendo. *Magnif. Dn. D. Richter. Præceptor & Patronus meus honoratisſimus deciſ. 76. n. 1.* Varia autem eſt Retractus acceptio: Sumitur enim vel generaliter vel ſpecialiter: Priori modo omnibus, qui ex populo univerſo ſunt, Jus Retractus conceditur. Poſteriori vero modo, prout diſtinctis ſaltem perſonis in individuo certo competit, quæ acceptio ſpecialis hujus loci eſt, quo in ſpecie pertinet Ulpiani ſententia *in l. Imperatores 9. §. 2. ff. de adminiſtr. rer. ad civit. pertinent.* ubi refert, Imperatores Antoninum & Verum ita reſcripſiſſe: Agros Reipubl. retrahere Curatorem Civitatis debere, licet à bonæ fidei emptoribus poſſideantur, cum poſſint ad ſuos Autores recurrere. Conſangvineus enim dum hoc jure utitur, ad ſe atque ita ad familiam, à qua res receſſerat, eandem retrahit *Tiraquell. de Retract. Lin. in præfat. num. 5.* huc redeunt variæ Juris

noſtri

nostri pro varietate nationum appellationes, aliter enim Græci, aliter Romani, aliter Germani, dum illud delineare student, loqui amant! In Græcia audit προτίμησις, id est, anterioritas, sive prærogativa à προτιμέω, quod est, præfero, quod scilicet illi, qui hoc jure gaudent, extraneis & omnibus aliis præferantur, *Calvin. in Lex. Jurid. verb.* προτίμησις item προτήμυσις à πρῶτος & μύσις præclusio, quia ex hoc capite sangvine junctus reliquis emptoribus viam præcludit. In Latio vocatur Jus Retractus, & derivatur à re & trahendo, quasi dicas quod res semel venditata rursus retroducatur & revocetur. Appellatur alias Doctoribus Jus Protimiseos, id est, Prælationis vel Anterioritatis, Jus Præsentationis, Jus Recomperæ, Jus Congrui, *Dn. VVissenbach. Disput. 36. th. 1.* item Retractus Gentilitius, à gentibus ita dictus, quod iis competat tantummodo, qui ejus gentis & familiæ existunt. *Calvin. ibid. verb. gentilitium.* In nostra vernacula illud Jus dicere solemus: Einstand / Rück- oder Näher-Kauff / Vorzug / Lösung / Gerechtigkeit / Erb-Lösung / Erb-Freund-Recht. *Vid. VVerner. Thesaur. Pract. verb.* Lösen. *Besold. eodem verb.* In Constitutionibus Electoralibus nuncupatur, der Vorkauff oder die Nähergeltung *const. 32.*

part.

part. 2. elegantes harum denominationum apud Teutones rationes ſimilesque hujus farinæ voces congeſſit *Reinking. tract. de Retractu conſangvin. quæſt. 1. numer. 6. & ſeqq.* Et hæc de varietate nominis & multiplici juris hujus indigitatione dicta ſufficiant.

§. III. Viſis jam variis nominibus, diverſisque appellationis rationibus, varias nunc quoque ſubjungemus hujus juris definitiones, neque enim in hoc definiendo ſatis convenerunt hactenus Dd. cum aliter atque aliter illud ipſum proponant. Quidam ex illorum numero Retractum definiunt, quod ſit Jus conſangvineo competens ad retrahendum & redimendam rem à ſuo conſangvineo venditam extraneo, & ita *Rebuff. ad l. verbum reddendi 94. v. Retrahere ff. de V. S.* Nonnulli malunt ejus naturam his verbis planam facere, dicendo: eſſe facultatem venditam rem immobilem æquali pretio redimendi, Jure Proximitatis intra certum tempus competentem, quæ definitio arridet *Petr. Gregor. Tholoſſ. in Syntagm. Jur. univerſ. lib. 26. cap. 1. num. 4.* Alii vero rem ita exponunt: dicendo Jus Retractus nihil aliud eſſe quam Jus Prælationis certis perſonis competens, quibus album ſuum calculum addit *D. Hahn.*

in

in observat. ad VVesenbec. Tit. de rescind. vendit, num. 6. verb. Retractu. Alii denique hanc ponunt definitionem: Retractus gentilitius est rei immobilis extra familiam vel remotiori venditæ, ex cap. consangvin. & proximitatis intra tempora statuta, legitime facta redemptio, quibus subscribit *Reink. de Retractu consangvinitatis quæst, 1, num. 64.* Copiam hic videmus definitionum, & liberum cuilibet esto judicium, cui ex harum numero se associare velit; Nobis si licitum est selectum facere, placet ultima, quæ cum optime rem exprimat, & ea, quæ in subsequentibus de substantia & essentia hujus Retractus proponentur, ambitu suo contineat, reliquis quas adduximus, optimo jure anteponenda videtur.

CAPUT II.

REPRAESENTAT

SUBIECTUM UTRUMQUE, ET AGENS ET PATIENS.

§. I.

Præmissa jam definitione tam nominali quam reali, consequens porro est, ut ad ipsam rei tractationem accedamus. Quo autem omnia de-

centi connectantur serie, & debito sese invicem dicenda sequantur ordine (intelligi namque possunt dilucidius, quæ tractantur ordinatius *l. 1. pr. ff. de dolo mal*) Præprimis de personis quibus nimirum nec ne & adversus quas jus hocce competat dispiciemus, imitaturi paradigma Imperatoris nostri Justiniani *in §. ult. Instit. de J. N. G. & C.* parum siquidem est jus nosse, si personæ, quarum causa constitutum est ignorentur. *d. §. ult.* Illæ vero statim se nobis offerunt, dum rationem juris hujus, quæ in favore sangvinis & affectione erga bona Majorum posita est *per text. in l. lex qua 22. §. 2. C. de administr. tut.* ponderamus, suntque Consangvinei venditoris. Quoniam vero consangvineorum numero habentur etiam liberi nostri *l. filius 12. ff. de suis & legit. hered.* iique omnibus aliis præferuntur in successionibus *per Novell. 180. c. 1.* Merito & his jus hoc favet præ cæteris.

§. II. Notandum tamen sub sangvine junctis non tantum masculos, sed etiam fœminas comprehendi, & propterea æque ad retractum admittendas *Tiraquell. de Retract. Lin. §. 1. Gloss. 9. num. 237. & seq. Berlich. part. 2. conclus. 39. n. 23.* quia etiam familiæ ac generis appellatione continentur. *l. 195. ff. de V. S. l. 4. C. de fideicomm.* nisi

sub-

ſubjecta materia repugnet. *l. 1. §. 2. ff. de Jure im-mun. l. 33. ff. de muner. & bonor.* vel, ſtatutum in contrarium extet, diſponens, quod ſcil. exiſtentibus maſculis fœminæ non ſint admittendæ, tunc enim pro extraneis habentur *Tiraquell. dict. tr. §. 1. Gloſſ. 8. num. 23.* Cæterum gaudet hoc jure infans & filiusfam. in Patris ſui poteſtate exiſtens. *Nicol. Boërius Deciſ. 238.* Filius tempore venditionis conceptus, & intra annum, qui ad retrahendum datur, natus, *Magnif. Dn. D. Richter. Deciſ. 76. n. 16.* Pupillus, quamvis tutore ſuo & præſente & conſentiente prædium fuerit venditum. *Magnif. Dn. D. Richter loco alleg.* Et quanquam Parentes bona ſua immobilia alienare non prohibeantur, cum notum ſit quemlibet eſſe moderatorem & arbitrum rerum ſuarum. *l. in re mandat. 21. C. Mandati.* quoniam vero lex arbitrium hoc expreſſe impedit *vid. Conſtit. Friderici Imp. 5. Feud. 13. & ſeqq.* Idcirco liberis bona in extraneum alienata retrahere licet. *Magnif. Dn. D. Richter. dict. deciſ. 76. §. 13.*

§. III. Idque non tantum in bonis ſimpliciter venditis, verum etiam in bonis parentum ſubhaſtatis obtinet. *Dom. D. Richter loc. allegat.* pluribus autem liberis exiſtentibus unus ex illis, qui

ſolus eo uti vult, iſtud inſolidum, non vero pro parte tantum ſua exercere poteſt. Sin vero omnes velint, uti videndum, an commode res diviſionem recipiat, necne, ſi illud, ea inter retrahentes dividi poteſt, ſi hoc, ſorte dirimenda lis eſt. *Magnif. Dn. Richter. Deciſ. allegata.*

§. IV. Hoc jure etiam gaudere liberos per ſubſequens matrimonium legitimatos, nullum eſt dubium, cum matrimonium omnia præcedentia purget *Gail. l. 2. obſervat. 141. num. 2. Novell. 89. per tot.* & legitimati inſuper non diſſimiles legitime natis ſint *Novell. 89. c. 3. Paul. Pariſ. Conſil. 13. n. 40. & num. 15. vol. 2.* Hiſce deficientibus competit hoc jus (2.) Parentibus, puta Patri, Matri, Avo, Aviæ, aliisque aſcendentibus, ſi bona avita ad eorum filios & nepotes & reliquos deſcendentes quovis modo pervenerunt, & illi ea alienare volunt, *Berlich. concluſ. pract. 2. c. 39. num. 41.* (3.) Conceditur etiam fratribus & ſororibus, quia & hi conſangvineorum nomine continentur *§. 1. Inſt. de legit. agnat. ſucceſſ. l. 1. §. 10. ff. de ſuis & legit.* (4.) Conceditur omnibus conſangvineis, tum proximioribus, tum iis, qui quovis modo arctiori ſangvinis vinculo invicem conjuncti, vel ex patre vel matre, vel alio & ſexu ſe attingunt, juxta

ta illud vetus ac tritiſſimum dicterium : Proximior in gradu remotiorem excludit, quo enim propinquior cognatio, tanto major videtur erga bona defuncti affectio. *L. quæ tutores verſ. ergo. C. de adminiſtr. tut. l. in fundo 38. ff. de R. V.* prætendenti autem ſe Proximiorem conſangvineum hoc probare incumbit, *Reinking. quæſt. 2. concl. 1. §. 13.*

§. V. Cæterum quæritur, ſi plures ejusdem gradus exiſtant conſangvinei, quis illorum hoc jure debeat gaudere ? Reſp. ſub diſtinctione, utrum res ſub diviſionem cadat necne ? Si prius ; tunc omnes, ſi hoc jus exercere velint, admittuntur, ſinguli nimirum pro rata *Berlich. d. concluſ. 39. n. 25.* Si vero res ita comparata ſit, ut diviſionem non admittat, eo caſu videntur potiores partes prævenientis, ita ut ei in ſolidum detur actio *l. meminimus 2. C. qu. & quibus quart. pars. Conf. Tiraquell. de Retract. Lin. in præfat. §. 11. Gloſſ. 2. n. 2.* quid ſi ſimul ad judicium provocent, lis ſorte dirimenda *Matth. de Afflict. de jur. protim. num. 25. Berlich. d. concluſ. 39. num. 26.* Dubia namque ſorte dirimantur *l. ſed eum ambo 14. ff. de judic. §. optionis 23. Inſt. de Legat. & juxta Baldum*, ubi humanum non ſufficit ingenium, ibi fortuna altercationem dirimit. Cujus rei exemplum videre

licet in judicio communi dividundo *d. l. 2. C. qu. & quibus quart. pars. l. fin. ibique Dd. C. comm. de legat.* & hereditatis divisione *l. 5. ff. fam. hercisc. l. generaliter. §. quid ergo 17. ff. de fideicomm. libert.* Sin vero eorum aliquis in alienationem consenserit, vel jure retractus uti nolit, ejus portiones cæteris accrescuntur, illi in solidum agere possint. *Matth. de Afflict. tract. de Jure Protimiseos §. tota hæc lex num. 43. verb. nam primo competit Parentibus &c.*

§. VI. Notandum quoque quoad Collaterales vel Cognatos, quod illis hoc jus non detur in infinitum, sed saltem ad decimum usque gradum *Berlich. d. conclus. 39. num. 38. Schrader. de feud. p. 10. sect. 19. num. 44.* Siquidem Jus Retractus sequitur naturam successionis, quæ ultra decimum gradum inter Collaterales sese non extendit. *Schneid. ad tit. instit. de hæredit. quæ ab intestato deferuntur in 3. ordine n. 39. pag. m. 420.* Nec obstat, quod textus hic distingvat inter Agnatos & Cognatos, ut Agnati ad decimum, Cognati vero usque ad sextum vel septimum gradum ad successionem admittantur, quia sublata inter agnatos & cognatos differentia est. *Magnif. Dn. Doct. Richter. decis. 76. num. 26.* Hinc communiter re-

ceptum

ceptum eſt, omnes ſive agnatos ſive cognatos collaterales indiſtincte usque ad decimum gradum ad ſucceſſionem vocari *Roland. Paſſagier. tract. de ſucceſſ. ab inteſt. n. 21. verſ. ſed revoco nunc in dubium usque ad quotum gradum ſucceſſio & n. ſeqq.*

§. VII. Poſtquam cognovimus, quibus hoc jus competat, facillimo negotio (ſi modo Imperatori noſtro *in pr. Inſt. de his, qui ſui vel alterius juris* credimus) nunc patebit, in quibus illud ipſum ceſſet & (1) quidem hoc jus non conceditur naturalibus, ſpuriis, inceſtuoſis, adulterinis & baſtardis, quia non ſunt de domo aut familia Patris. *Bart. in l. pronunciatio 195. §. 2. ff. de V. S. Bald. conſil. 168. volum. 2. lib. 5.* nec ſub cognatorum vel agnatorum appellatione veniunt *l. ſi ſpuriis 4. ff. unde cognati*, nec ullum jus gentilitatis vel familiæ à patre habent, ſed quoad familiam pro extraneis plane habentur *Bald. in l. generaliter §. cum autem C. de Inſtit. & Subſtit.* Merito ergo à bonis paternis excluduntur *l. 8. C. de natural. liber.* Procedit hoc quoque in Baſtardorum & Spuriorum liberis, quia infecta cauſa primitiva, inficitur & derivativa, *Bald. in l. fin. C. de V. S. Matth. de Afflict. deciſ. Neapolit. 36. num. 3.* Quemadmodum autem hi ad revocationem bonorum paternorum

non

non admittuntur, ita nec viciſſim legitimi ſub agnationis & familiæ prætextu, ad ſpuriorum & ex iis deſcendentium, bona vendita retrahenda admittuntur, cum contrariorum contraria ſit conſequentia, & quidquid diſpoſitum eſt in uno contrariorum, cenſetur etiam diſpoſitum in altero. *Everhard. in Topic. loc. à contrar.*

§. VIII. Quod autem attinet bona materna, ſpurii nequaquam ſunt removendi, ſed ad retrahendum omnino admittendi; Nam filius ex quocunque coitu natus, reſpectu matris eſt vere ac proprie filius, & eam ob cauſam jus ſangvinis quoque retinet *l. 2. & 4. ff. unde cognati l. 10. §. 1. & ſeqq. ff. de grad. affinit.* ac in linea materna ejusdem cognatio conſideratur *l. quia ſemper 5. ff. de in jus vocand.* Unde etiam eſt, quod naturalibus & ſpuriis in maternis non denegetur ſucceſſio *d. l. 2. ff. unde cognati §. 4. Inſtit. de ſucceſſ. cognat. l. pen. C. ad SC. Orphit. Nov. 89. c. 12.*

§. IX. Nec competit Jus Retractus (2.) liberis ingratis, & illis, qui atroces injurias vel violentas manus venditori vel ejus familiæ intulerunt aut ejus ſubſtantiæ gravem jacturam moliti ſunt, niſi offenſionem inſecuta ſit reconciliatio, vel ad neceſſariam ſui defenſionem, venditorem realiter

vel

vel verbaliter offenderit *Dn. D. Richter. decis. 76. num. 22. Perez. in Cod. de pact. inter empt. & vendit. num. 26.* Nec (3.) personis monasticis, cum pro mortuis seculo habeantur *l. Deo nobis 56. C. de Episc. & Cler. Bartol. in l. patre furioso ff. de his, qui sunt sui vel alieni juris*, ut proinde affectio in res majorum, quibus se sponte abdicarunt, & quasi ultimum vale dixerunt, cadere non possit. Nec obstat, quod Monachus Monasterium ingressus jura successionum de jure communi obtineat, *l. pen. §. 1. C. de Episc. & Cler.* quia enim non sibi suæque familiæ, cujus conservandæ causa retractus est introductus, sed Monasterio & ad hujus utilitatem ac commodum retrahit, merito removetur. Nec (4.) adoptivis, quoniam appellatione consangvineorum non comprehenduntur, sunt enim filii non veri, sed ficti *l. fideicomm. 76. ff. de cond. & demonstr. §. 4. instit. de adopt. l. 8. ff. de R. J.* Nec (5.) affinibus, cum affinitatis jure nulla permittatur successio *l. affinitatis 7. C. communia de success.* Nec (6.) legitimatis per rescriptum Principis, vel Comitem Palatinum *Philippus Decius cons. 276. n. 6. cum seqq.* ratio hujus restrictionis potest esse, quod legitimatio per subsequens matrimonium sit plenior & efficacior, quacunque alia, *ut notat*

Paulus Parisi. consil. 13. num. 40. & num. 15. vol. 2. Hieronym. de Cavall. in spec. comm. opinion. quaest. 606. num. 12. & propius accedit haec legitimatio ad legitimum nascendi modum, & regulare principium; nisi expresse in legitimationis rescripto, ut jura cognationis aliquis habeat, & Retractu proximitatis uti possit, dispositum sit. *Mynsing. 1. observat. 35. num. 10. & observat. 2. num. 6. cent. 5. Tiraquell. hic. §. 1. Gloss. 3. num. 7.* Nec (7.) deportatis, propter *§. 1. & 2. Inst. de cap. diminut. l. fin. ff. eodem & l. quidam sunt servi 17. ff. de pact.* Nec pari modo Bannitis Imperii, *VVebner. observat. pract. verb.* Acht. *Ordinat. Cam. part. 2. tit. 9.* §. so jemand. & *vers.* so bald auch / etc. *tit. 10.* §. und wo er etc. NEC (8.) IPSI VENDITORI. *Tiraquell. hic. §. 1. Gloss. 9. n. 33.* Venditor enim rem aliquam extra familiam vendendo, affectionem, quam ad eam habere poterat, amittere videtur *l. quaeritur 14. §. si venditor 9. ff. de aedilit. edict.* neque jura patiuntur, aliquem retractare posse ea, quae legitime à se gesta sunt *l. post mortem 25. ff. de adopt. l. cum profitearis 4. C. de revocando donat. l. sed an ultro 10. ff. de negot. gest.* Denique, ut multa paucis dicamus, OMNIBVS IIS DENEGATVR IVS RETRACTVS, IN QVI-

BVS

BUS ratio sangvinis aut AFFECTIO ERGA REM VENDITAM CESSAT.

§. X. Visis jam & peractis consideratis, quibus hocce jus competit, nec ne, progrediemur nunc ad illas, adversus quas detur. Datur vero regulariter adversus emptorem *Tiraq. §. 8. Gloss. 5. n. 6. & seqq.* quamdiu videlicet ille rem emptam, in qua alteri facultas retrahendi competit, in sua potestate, & in numero bonorum, retinet. Cum enim ad restitutionem ejus agatur, nemo melius eam reddere potest, quam qui possidet. Quod si vel alienaverit, & tertium quendam rei retractui subjacentis possessorem effecerit, tunc relicto emptore, ob eandem & jam modo in medium adductam rationem, ad novum istum possessorem properandum est *l. in hac actione 3. §. est autem 3. ff. ad exhibend. l. metum 9. §. ult. ff. quod metus causa Tiraquell. d. tract. §. 12. Gloss. 1. num. 4.* Et hoc adeo verum est, ut salvum & integrum jus istud cognatis primi venditoris maneat, quamdiu currit tempus retrahendi, quamvis etiam per mille manus, uti loquuntur, res vendita ambulaverit *Tiraquell. d. Gloss. 1. num. 2.* Habent enim illi cognati ex prima venditione jus quæsitum, quod ipsis invitis sine eorum facto auferri non debet *l. id quod no-*

 strum

ſtrum 11. ff. de R. J. Reinking. quæſtion. 2. num. 139. Si vero mortuus ſit primus ille emptor, adverſus ejus heredes retrahendi datur regreſſus. *Tiraquell. §. 1. Gloſſ. 13. num. 14.* repræſentant namque perſonam defuncti. *Novell. 48. in præfat.* Meliorisque conditionis eſſe non debent *l. heredem 59. l. in his, quæ officium 175. §. non debeo 1. ff. de R. J.* Si denique emptor vel poſſeſſor ſit minor vel pupillus, eo caſu ipſius tutorem aut curatorem convenire, & ut rem à conſangvineo alienatam nobis reſtituat, cogere licitum atque conceſſum eſt. *Tiraq. d. Gloſſ. 13. n. 24.*

CAPVT III.

REFERT

OBIECTVM.

§. I.

Abſoluta perſonarum conſideratione, accedemus ad reliqua, & quibusnam in rebus jus hocce Retractus ſibi locum vindicet, nec ne, pervolvemus. Obtinet autem (1.) in bonis avitis, paternis & gentilitiis, vulgo **Stamm-Güter/ altväterliche Güter oder Erbe**/ quæ fuere Majorum noſtrorum. *l. ſi in emptionem 35. ff. de minoribus.*

Carpz.

Carpz. Jurispr. forens. part. 2. const. 31. & ab Avo, Proavo, aculterioribus parentibus proficiscuntur, non modo paternæ sed & maternæ lineæ *Dan. Moller. ad Constit. Elect. 12. n. 2. Berlich. part. 2. conclus. 13.* Stamm-Güter. De Jure Saxonico ita describuntur: Daß Stamm-Güter solche Güter seyn / welche der Donator vel quilibet Possessor nicht selber acquiriret oder erlanget / sondern / die von seinen Vorfahren / als Großvätern oder dergleichen / gewonnen / und von denselben ihren Ursprung haben. *Constit. Elect. 12. part. 2.* hoc est, pro bonis avitis illa habenda sunt, quæ non ipsemet, donator vel possessor acquisivit, sed quæ à Majoribus suis Avo nimirum & similibus ad ipsum pervenerunt. Unde *in Const. Elect. 31. part. 2.* hæc posita reperiuntur verba: Jedoch / daß unter den Stamm-Gütern diese verstanden werden / die nicht von Eltern alleine / sondern von Groß-Eltern herkommen. (2.) In bonis quibuscunque hereditariis, sive ea ex Ascendentium, Descendentium, vel Collateralium hereditate nobis obveniant, angererbte oder angefallene Güter. *Cothm. vol. 1. Consil. 38. n. 8.* sive aliunde sint quæsita, modo ejus sint qualitatis & conditionis, ut pleno jure possideri & ad heredes transmitti possint;

fint; alias fine determinatione generis, appellationem retinent, & vocantur: Erb-Güter. *Reinking. d. tract. quaest. 3. num. 18. & 19.* (3.) In bonis, labore, induſtria, vel alio modo legitimo acquiſitis, vulgo wohl gewonnen oder errungen Gut. *Cothmann. d. Conſil. 38. num. 4.* ob eam ſcilicet rationem, ne bona in familias ſemel illata, rurſus auferantur vel alienentur, ſed potius in familiis conſerventur *Cothm. d. Conſil. 38. num. 4. vol. 1.* (4.) IN BONIS FEUDALIBVS quoque ſuas vires hoc jus exercet *2. feud. 26. tit. ſi de feud. defuncti content. &c.* modo feudum ſit antiquum *Zaſius in epit. feud. part. 8. num. 61.* nullatenus vero ſi novum; in hoc enim agnatis nihil juris competit & hinc fit, ut etiam non requiſito horum conſenſu ab illo primum acquirente licite alienari poſſit *c. alienatio. de alienat. patern. feud. 2. feud. 39.* (5.) In bonis emphyteuticis. *Berlich. part. 2. concl. 30. n. 3. Carpz. part. 2. conſt. Elect. 31. def. 6.* (6.) In reditibus, & cenſibus annuis, Jährlichen Gefällen und Zinſen, *Reinking. quaeſt. 3. num. 74.* dummodo ſint ex rebus immobilibus perpetui aut ad longum tempus conſtituti. *Mynſing. 1. obſervat. 69. num. 12.* ſecus vero ſi ſint modici ac brevioris temporis. *Gail. l. 2. obſervat. 10. num. 1. & ſeqq.* quam-

vis

vis enim annui reditus, nec immobiles res, neque mobiles proprie loquendo sint, sed tertiam quandam speciem constituant. *Jacob. Schult. pract. observat. 22. num. 7. Panorm. in c. nulli num. 10. de rebus Ecclesiæ non alien. Joh. Köppen decis. 24. num. 7.* regulariter tamen, tam jure Canonico, quam civili rebus immobilibus annumerari & jure immobilium censeri solent. Præterea requiritur, ut sint futuri, quorum dies nondum cessit, quia reditus seu pensiones cessæ **betagte Renten oder Zinsen**, fructibus à solo separatis comparantur; & quemadmodum hi inter mobilia referuntur, ita quoque pensiones cessæ, **die allbereit fällig und betagt seyn**, mobilium loco habentur, *Mynsing. d. observat. 69. num. 13. Gail. d. observ. 10. num. 3. Petr. VVesenb. consil. 61. num. 6.* (7.) In ususfructus venditione, aliisque juribus incorporalibus, idem usu ac consvetudine servatur. *Matth. de Afflict. de Jure Protym.* §. tota hæc lex. *num. 8. & 9. Reinking. quæst. 3. num. 93. & seqq.*

§. II. Absolutis rebus, in quibus hoc Jus Retractus obtinet, tandem videndum, in quibus locum illud ipsum non habeat, & (1.) quidem locum non obtinet in rebus mobilibus. *Matth. de Afflict. d. §. num. 6. Joh. Hering. in tract. de molend.*

quæst.

quæst. 8. num. 60. cessat enim in illis ratio juris hujus introducendi, quæ ponitur in conservatione rerum in familia existentium, cum potius sit fluxa & fragilis *l. si rem mobilem 47. ff. de acquir. vel amitt. poss. l. peregre 44. ff. eod.* neque in eam tanta cadere potest affectionis consideratio, ut vestigia Majorum, illorumque virtutis memoria retineri possit. *arg. l. quæ 22. C. de administr. tut. l. fin. C. qu. decret. op. non est.* Deficiente ergo ratione juris, ipsa quoque deficit juris dispositio *l. dies cautioni 4. §. 6. ff. de damn. infect.* Notandum tamen, si mobilia immobilibus cohæreant, ita ut separari non possint, aut difficilis ea futura sit & simul accessorie vel per consequentiam vendantur, quod tunc naturam mobilium deponere, & immobilium induere quasi videantur, & retractui subjaceant *l. pen. C. de servit. l. ult. in fin. C. de præscr. long. temp. Mynsing. 1. observat. 69. n. 12.* Præprimis vero æquiparantur immobilibus, si sint pretiosa *Matth. Coler. part. 2. decis. 286. num. 48. Carpz. Resp. Elect. lib. 6. resp. 1. num. 23.* Unde nec tutor eadem absque sufficienti causa, & prævio Magistratus decreto alienare potest *l. lex quæ tutores 22. C. de administr. tut. Carpz. in Jurisprud. Forens. ad Constit. Elect. 14. def. 69. part. 2.* & si ejusmodi res præter neces-

necessitatem forte alienaverit, repeti & recuperari à possessoribus poterunt *l. 5. C. de præd. minor. l. 5. §. 14. & 15. ff. d. reb. eor. qui sub tut. vel cur.* Nec (2.) valet hoc jus in rebus immobilibus quatenus res immobilis vendita sita est in alio loco, ubi jus retractus non viget *Tiraquell. hic, §. 1. Gloss. 1. n. 2.* licet in loco domicilii retrahere volentis obtineat, attenditur enim quoad res immobiles jus, quod viget in loco rei sitæ, non vero jus loci, ubi persona habitat. *l. rescript. in fin. ff. de mun. & hon. l. an in totum C. de ædific. priv. Mynsing: 5. observat: 19.* Nec (3.) procedit, si res interim perierit ex parte vel in totum, v. g. domo combusta, area retrahi non potest. *Reinking. quæst. 3. numer. 134.* quia domus destructa, domus amplius non est §. *3. Instit. de usufr.* quamvis ex iisdem cæmentis & materia fuerit refecta *l. 98. §. 8. ff. de solut. l. 83. §. 5. ff. V. O.* Nec (4.) locum habet in rebus venditis Principi. In his namque admittendus non est retractus, tum ratione supremæ potestatis, quæ Principem à statutis subditorum eximit, tum ratione universalis dominii, cujus intuitu fortius jus, quam consanguinei in rebus subditorum, habere censetur *Bonavent. Gvaer. Disp. Basil. de retract. jur. th. 32. lit. B. C. Petrus Gregorius in Syntagmate lib. 26. c 2.*

num. 10. Nec (5.) in rebus venditis ad usum publicum vel pium *Joh. de Plat. ad l. unic. C. de stud. liber. l. 13. C. de oper. publ.* Quia utilitas publica anteponitur privatæ, & quæ pluribus publice expediunt, præferuntur his, quæ singulariter quibusdam prosunt *l. utilitas 12. C. de primip. l. actione §. Labeo ff. pro socio l. unic. §. pen. C. de cad. tollend.*

CAPUT IV.

EXHIBET

FORMAM ET MODUM.

§. I.

A Re, ad Formam, remota omni ambage, felici pariter ac veloci pede transimus, cum essentiam & naturam hujus juris constituat, secundum pervulgatum illud Philosophorum axioma: Forma dat esse rei, & sine ea non incipit res esse, *l. si is qui quadraginta 80. §. 1. ff. ad l. Falcid. Bald. in l. cum quis C. de juris & facti ignor.* Consistit vero in his fere quatuor sequentibus I. ut retrahens justum & integrum, à primo videlicet emptore solutum offerat pretium, *juxta l. 13. §. 8. ff. de act. empt. l. 34. §. 1. vers. si obtulerit eam quantitatem, quæ refundi debet ff. de statu liber. Gail. 2. observat. 19. n.*

19. num. 7. Justum autem seu verum rei pretium est, quantum communi æstimatione hominum, valet. *Perez. ad l. 2. C. de rescind. vendit.* Integrum autem offerri pretium ideo necessarium est, quia sicut actio ex empto cum effectu non datur, nisi persoluto pretio, ita nec ex retractu, nisi restituto integro pretio dabitur, cum unius ejusdemque obligationis unam eandemque indivisam solutionem esse oporteat *d. l. Julianus 13. ibique Gloss. & Bartol. l. quamdiu 6. C. de distract. pign. l. obsignatione 9. C. de solut.* particularis enim solutio, utpote incommoda, & damnosa, non sufficit *l. qui pignori 19. ff. de pign. & hypothec, l. 3. ff. fam. hercisc. Dn. D. Brunnem. ad l. 14. C. de contr. empt.* hinc pro forma requiritur, ut integra summa solvatur, tunc si nummus tantum deficiat, proinde habetur, ac si nihil solutum fuisset, *juxta Gloss. in l. res bona fide 54. ff. de contrah. empt.* Si vero ex errore calculi nummus unus vel alter defuerit, hoc non attenditur *l. quamvis 31. ff. de condit. & demonstrat.* Cum vero nulla regula tam firma sit, quæ suas non habeat exceptiones *arg. l. 3. §. 1. ff. de injur.* hinc idem hoc loco accidere videmus, & pretium integrum exsolvi, necessum haud esse (1.) si obligatio ipso jure divisa sit, veluti inter coheredes *l. cæteræ*

4. ff. fam. hercisc. l. 1. C. si certum petat. item si plures æque conjuncti rem dividuam pro rata suæ portionis retrahant. (2.) Si pactione divisa sit solutio pretii, diversis temporibus facienda, **daß er auf gewisse Termine oder Tagezeiten zahlen soll**; tunc enim eodem jure recte utitur retrahens, & eadem dilatione in reddendo pretio fruetur *Matth. VVesenb. consil. 73. num. 41. Hartm. Pistor. observat. 17.* Hinc eandem Pecuniæ portionem, quæ sub initium contractus soluta est, retrahens itidem illico refundere vel deponere debet, residuam vero statis demum temporibus *VVesenb. dict. consil. 73. num. 77.* secus vero est, si retrahens non ita idoneus & exigibilis deprehenditur, quemadmodum emptor *Reinking. quæst. 6. numer. 38.* (3.) Si venditor consentiat, & ultro acceptet solutionem particularem. *l. stipulatus mihi 9. §. 1. ff. de solut.* cum volenti non fiat injuria *l. injuria 1. §. 5. ff. de injur. l. cum donationis 34. C. de transact. c. scienti de R. J. in 6to.* (4) Si plures res diversis pretiis emtæ sint, tunc satis est, si illius rei afferat pretium, quam quis retrahere intendit *Tiraq. §. 23. Gloss. 1. num. 20.* (5.) Si certum & liquidum non sit pretium, tunc liquidum offerri sufficit, donec de reliquo constet, *l. quidam existimarunt ff. de R. C.*

Gœd.

Gœd. ad l. 32. ff. de V. S. num. 12. Gail. de pignorat. observat. 16. num. 5. Poteſt tamen emptor à retrahente eo caſu idoneam exigere cautionem de reliquo, liquidatione facta, exſolvendo. *Bald. in Auth. qui ſemel. C. quomodo & qu. judex num. 18.* quam remitti poſſe, ſi retrahens notorie dives ſit, annotavit *Tiraquell. §. 3. Gloſſ. 3. num. 15. in fine.* Sufficit alias promiſſio nuda ſub hypotheca bonorum de ſupplendo, quidquid deberi conſtiterit *Gail. 2. obſervat. 19. Jaſon. in l. 1. v. circa dictas ff. qui ſatisd. cogunt.* Idem obtinet, ſi retrahens quantitatem perſoluti pretii ignoraverit; hoc enim caſu ſufficit offerri tantum, quantum communiter pro re ejusmodi ſolvitur, addita ſalutari clauſula: ſalvo jure reſidui & quantum pluris &c. *Reink. quæſt. 7. num. 113.*

§. II. II. Requiſ. ut una cum pretio rei retrahendæ ſumtus tempore contractus factos, item laudemium, & omne, quod emtionis cauſa erogatum eſt, integre refundat *l. 27. ff. de ædilit. edict. Berlich. part. 2. concluſ. 40.* impenſasque, ſi quæ factæ fuerint, emtori reſtituat. *Conſt. Frider. de jure protim. verſ. licet, Carpz. d. conſtit. 31. def. 7.* Et quidem, quod ſumtus concernit, res expediti juris eſt, modo ſint conſveti & legales, adeo ut eorum

rum appellatione etiam veniant nummi bibales seu sumtus vini, **Wein- oder Leib-Kauff**, *arg. l. quod si sumtum 37. ff. de petit. heredit. Gail. 2. observat. 19. num. 9. Berlich. part. 2. conclus. 41. n. 32. & sequ.* Si vero emptor dolose, & in fraudem consangvinei, vel proximi agnati modum in his excesserit, tunc ultra legitimum & consvetum modum retrahens refundere eos non obligabitur *l. si ne herede 32. §. interposito 4. cum seq. ff. de administr. tut. Gail. 2. observat. 19. num. 9.* Quoad impensas tamen probe distingvendum esse arbitror, inter necessarias, utiles & voluptarias: quoad necessarias, SINE QVIBVS REI SVBSTANTIA SALVA MANERE NON POTEST *l. 5. 6. & 7. qui potior in pign. l. impensæ 14. ff. de imp. in res dotales fact. l. impensæ 79. ff. de V. S.* & impensas utiles, præsertim si tales sint, quales & ipse retrahens verisimiliter facturus fuisset *l. plane 38. cum l. seq. ff. de petit. heredit. l. 38. l. 48. ff. de R. V.* nullum est dubium, quin restituere eas teneatur retrahens. *vid. Petr. Gregor. Tholosan. in Syntagm. jur. univers. l. 26. c. 21. numer. 5.* Quod si modicæ sint atque exiguæ, quales sunt, quæ ad conservationem ædificiorum pertinent, **das Hauß in Dach und Fach zu halten**, eas restituere non tenetur,

quia

quia cum fructibus perceptis compensantur *l. omnino 12. ff. de impens. in res dot. fact.* minima enim non curat Prætor *l. scio 4. ff. de in integr. restit. l. 9. in fin. ff. de dol. mal. Gail. 2. de pac. publ. c. 10. in fin. & 2. observat. 121. num. 13.* Quod ipsum responso confirmat *Carpzov. Constit. 32. defin. 7.* auffn Fall gleich die Jahres Frist noch nicht verflossen/ und ihr auch dahero der Nähergeltung zu gebrauchen nochmahls befuget wäret/ so möchte doch der Käuffer ehe und bevor ihm/ nebenst dem ausgelegten Kauffgelde/ auch die nothwendige Besserungs-Kosten/ hinwiederum entrichtet/ das abzutreten nicht gedrungen werden. Was aber sonsten/ solches Hauß in Dach und Fach zu erhalten/ aufgewendet worden/ seyd ihr ihme zu erstatten nicht verbunden/ V. R. W. Nec (2.) quæ factæ sunt in fraudem ejus, ut hac ratione graviorem ac duriorem suam emptor efficeret conditionem *Gail. 2. observat. 12. num. 6. VVehner. in observ. pract. verb.* Besserung. Nec (3.) eas quæ ab emtore proxenetis vel mediatoribus voluntarie datæ sunt, ut venditio eo celerius procuretur, nisi sciente & volente venditore ad medium pretii itum fuerit. *Dn. VVissenbach. disput. 36. §. 14. Berlich. part. 2. conclus. 41. num. 38.* Voluptarias vero

ro impenſas retrahens reſtituere non tenetur, tollere vero eas poteſt, ſi commode evelli ac abſtrahi à re poſſint *l. pro voluptariis 9. ff. de impenſ. in res dot. fact.* quod ſi vero tolli haud poſſint ſalva rei ſubſtantia, diſtingvendum iterum eſt, utrum ſimul utilitatis nonnihil contineant, nec ne. Priori modo ad æſtimationem & reſtitutionem impenſarum tenetur; Poſteriori vero impenſæ pro amiſſis ac plane nullis habentur *d. l. 9. ff. de impenſ. in res dot. fact. l. in fundo 38. ff. de R. V. Garſ. de expenſ. c. 1. num. 25.* nam æquum eſt, neminem cum alterius damno & detrimento fieri locupletiorem *per l. nam hoc natura 14. ff. de condict. indebit.*

§. III. III. Requiſitum eſt, ut retrahat ſibi ſolum, & in uſum ſuum, non vero in utilitatem alicujus tertii, & in fraudem emptoris illam revocationem inſtituat. Si enim de eo conſtet, nihil agit, & oleum ac operam perdit, ſi ulterius inſtet, jusque ſibi competens porro urgere velit, quia nemini dolus & fraus ſua patrocinari & opitulari debet *c. ſi compromiſſarius §. 1. de elect. in 6to l. 12. ff. de dol. mal. l. 11. §. 1. ff. ad exhibend.* ne ex aliena malitia alteri emergat damnum *per l. ult. C. de acquir. vel retinend. poſſ.* Colligitur vero ejusmodi fraus inter alia ex hoc, ſi ſtatim aliquis poſt retractum

rem

rem illam in alium transfert. *arg. l. si ventri 24. §. 3. ff. de reb. autor. jud. possid.* Si autem nondum constet, interim tamen dolus timeatur, mediante juramento, si alter venditor ei hoc imponat, se ab illa suspicione liberare cogitur, quod hoc modo concipitur, **daß der angemassete Näherkäuffer das verkauffte Gut zu seinem selbst-eigenem Gebrauch und Nutzen, und keinem andern zum Besten abzutreiben gemeynet.** *Reinking. quaest. 2. n. 513.* Neque ante illius praestationem admittitur. *Gail. 2. observat. 19. num. 10.* Unde inferre solent, jus consangvinitatis extraneo cedi non posse. *Tiraquell. §. 26. Gloss. 1.* cum deficiat in extraneo ratio, ob quam concessum est hoc beneficium consangvineo, favor videlicet sangvinis, & nimia affectio, quam habere creduntur posteri in bonis suorum Majorum *l. 22. C. de administr. tut.* cessante autem causa impulsiva, & finali privilegii, cessat & ipsum privilegium. *c. cum cessante extr. de appellat. c. Abbas extr. de V. S. Gail. de arrest. imper. c. 10. num. 9.* Notum insuper est, privilegia personalia personam non egredi *§. 6. Inst. de J. N. G. & C. Joh. Goedd. consil. Marp. 28. num. 125. vol. 1.* sed ejus ossibus inhaerere *l. 3. ff. pro socio* & cessibilia non esse *Dyn. in cap. privilegium de R. J. in 6. Tiraquell. d. §. 26.*

Gloss. 1. num. 29. Berlich. part. 2. concl. 2. num. 25. & part. 2. concl. 39. num. 48.

§. IV. IV. Requiſit. ut intra certum & legibus vel conſvetudine determinatum tempus fiat retractio, quo elapſo, tacita quædam ejus juris inducitur renunciatio, & retrahens poſtea non auditur *l. fin. ff. de decret. ab ord. faciend. c. pia 1. de except. in 6to. Berlich. part. 2. concluſ. 40.* Id quod factum eſſe videtur in pœnam negligentiæ illius, cui hoc jus alias competebat; ſibi enim imputet, quod in retrahendo diligentiorem ſe non exhibuerit, idcirco & damnum, quod hac ſua culpa ſentit, ſentire non intelligitur *l. 206. de R. J.* Jura namque vigilantibus, non dormientibus, ſcripta ſunt *l. 24. ff. quæ in fraudem credit. Gail. 1. obſerv. 108. num. 1.* præterea intereſt Reipubl. dominia rerum incerta non eſſe. Quale vero temporis ſpatium inquiſitioni retrahentis ſit indulgendum, ſimpliciter determinari nequit, ſed hac in re inſpicienda ſunt diverſa diverſorum locorum ſtatuta & conſvetudines, quæ ſi nihil certi determinent, ad jus commune recurrendum, quo tempus anni & diei conceſſum eſt, *Gail. 2. obſervat. 19. num. 4. Joh. Cöppen deciſ. 52. num. 26. Mynſing. 3. obſerv. 51. n. 5. & 7.* quod etiam conſtitutum legitur in Sacris. *Levit.*

vit. 25. v. 29. & 30. verb. wer ein Wohnhauß/ etc. Similiter de jure Feudali feudum in remotiorem agnatum alienatum, intra annum revocatur. *per text. express. in c. 5. §. Titius filios. si de feud. defunct. content.* hoc idem tempus etiam de jure Saxonico obtinet, ut scilicet proximus cognatus jure retractus intra annum & diem frui debeat, postea vero excludatur. *text. express. in Novell. elect. Augusti part. 2. constitut. 13. Berlich. decis. 150. part. 1. n. 1. & seqq.* A quo vero temporis puncto, annus hic suum capiat initium, & deinceps currere pergat Dd. invicem pugnant; & diversi diversas amplectuntur sententias. Nonnulli defendunt à tempore initi contractus, & celebratæ emptionis venditionis, principium spatii illius annui ponendum esse. *Carpzov. constit. Elect. 52. defin. 3. Moller. ad eandem num. 1. 2. 3. & seqq.* Alii vero à tempore demum factæ traditionis, illius temporis computandum esse initium contendunt. *Berlich. part. 2. concl. 40. num. 33.*

§. V. Ubi tamen probe animadvertendum, tempus hoc non currere (1.) si inter emptorem vel venditorem oriatur controversia, puta, si neget, emptionem vel eam aliter impugnet, & interim spatium annuum præterlabatur, tunc e-

 nim

nim à tempore litis finitæ illud ipsum computandum est *Tiraquell. d. §. 1. Gloss. 10. num. 36. Bald. tract. de jur. protim. num. 14.* (2.) Si inter emptorem & consangvineum ipsum suboriantur lites, puta si consangvineus contendat rem suam esse, eamque vindicet, tunc si in illo judicio succumbat, intra annum à tempore rei judicatæ nihilominus admittitur *per l. contra majores 16. C. de inoffic. testam. Tiraquell. d. Gloss. 10. num. 40.* nisi dolo id factum fuerit *l. cum quidam 14. ff. de bon. possess. Tiraq. c. l. n. 43.* (3.) Si facta fuerit venditio sub conditione, pendente namq; conditione non currit præscriptio *l. 1. in fin. C. de annal. exc. l. 1. in fin. C. de bon. mat.* (4) Si res vendita sit cum pacto legis commissoriæ li addictionis in diem *Tiraq. d. l. n. 58.* (5) In contractu alterius nomine celebrato currit à tempore ratihabitionis *Bald. in l. pecuniam 9. C. de negot. gest. Tiraquell. d. l. num. 64.* (6.) Si justum aliquod intervenerit impedimentum *l. 1. in fin. C. de annal. except. Tiraqu. d. loc. numer. 124.*

§. VI. Cæterum quæri solet: An etiam tempus illud destinatum, & quod ad retrahendum indulgetur, proximioribus ignorantibus quoque currat? Resp. quod non. Nam ut annus retractus currat, requiritur, ut proximus agnatus sciverit

verit venditionem, ob ignorantiam enim justam excusatur. *Gail. 2. observ. 19. num. 10. & Dd. communiter ibi.* Est itaque tempus illud anni & diei, quoad initium utile quoad progressum vero continuum, & à tempore saltem scientiæ currere incipit *Magnif. Dn. D. Richter. decis. 76. num. 146.* huc facit, quod contra ignorantem præscriptio non currat *Mynsing. cent. 3. observat. 51. numer. 4. Joh. Löpp. decis. 52. num. 29.* Siquidem facultatem agendi habere non videtur *l. cum sex menses 55. ff. de ædilit. edict.* præscriptio namque in pœnam quasi negligentiæ introducta est. *Gail. 2. observ. 60. n. 3.* iniquum præterea foret, illum puniri, qui nihil deliquit, quod sane fieret. Hoc autem annuum tempus tam stricte observandum, ut ne quidem purgatio moræ admittatur, licet etiam consangvineus duorum aut trium dierum, imo saltem dimidiæ horæ interventu morave post tempus elapsum bona retrahere concupiscat *Gail. 2. observ. 19. n. 15. & seqq.* quia hic annus est de forma retractus, forma autem præcise observanda venit *§. tutor autem. 2. Inst. de autor. tutor. l. obligari 9. §. tutor statim. 5. ff. eodem.* Nisi justum sufflamen quoddam seu impedimentum intervenerit, puta ob ægritudinem vel incursum latronum, vel hibernum tem-

pus, quo minus intra annum uti potuerit: tunc enim juste excusatur *l. 1. in fin. C. de annal. except. Matth. de Afflict. tract. de jur. retract. §. ut intra 30. dies n. 24.* Impeditus enim pro negligente non habetur. *Felin. in c. vigilanti de præscript. n. 1.* Potest vero hoc Jus etiam ultima die & hora annalis temporis exerceri *Bernhard. Gräven l. 2. conclus. 19. consil. 1. n. 3.* Si enim aliquid intra certum tempus fieri debet, nihil refert, illud ultima die ac hora vel intermedio determinati temporis fuisse factum. *Carpzov. d. constit. 32. defin. 2.* Quod vero anno insuper dies fuerit adjectus, ideo hoc esse existimant ad tollendam illam ancipitem controversiam, utrum dies termini computetur in termino: *vid. VVissenb. part. 1. ff. disput. 8. §. 5. Tiraqu. §. 3. Gloss. 11. n. 17. & seqq.*

§. VII. Et hæc sunt necessaria illa requisita, & vera retractus essentialia, quorum alterutro deficiente, retractum ipsum deficere certum est; & maxime fallitur, qui hæc parum curans salvam nihilominus causam, firmoque niti talo sibi persvasum habet. Quoties namque lex plura conjunctim requirit, toties non sufficit alterum duntaxat fieri, sed utrumque adimpleri necesse est. *l. si quis 112. ff. de V. O. l. si heredi 5. ff. de condit. instit.* quod

si non

si non fiat, consequens est, actum illum corruere, aut vitiosum esse *l. 8. §. 17. ff. de transact. c. dilect. §. ult. in fin. de rescript. Gail. 2. observ. 19. num. 15. 16. & seqq.*

CAPUT V.

OSTENDIT

EFFECTUM ET FINEM REI.

§. I.

Effectus hujus juris est Revocatio vel Rescissio illius alienationis, quæ in præjudicium familiæ inscius vel ignorantibus agnatis & cognatis, quoad extraneum est facta, quo spectat argumentum ex *l. 74. ff. de R. J.* ut ita rescissa ejusmodi alienatione bona nostra nobis debita quasi per adjectionem legitimam & legitimum acquirendi modum magis magisque augeantur, & ita conserventur *arg. l. 5. in princip. C. ad L. Jul. Majest.* sub ampliatione, quam hinc inde tradunt Interpretes, ut vel à tertio etiam possessore possint omni modo recuperari, quemadmodum docet *Gail. 1. observ. 29. n. 7. Tiraq. de retr. Lin. in præfat.* introductum vero est in eum finem, ne bona in familias semel illata rursus auferantur, & ab iis, quibus debentur,

di-

divellantur, ſed ut eorum potius acceſſione familiæ creſcant, & illuſtriores fiant.

§. II. Huc accedit, quod pax & tranquillitas publica in omni negotio civili conſiderari, omnes diſſenſionum occaſiones præſcindi ac præprimis hoc in paſſu cognatorum & proximitatis ratio attendi debeat, ad quod non magis ex humana neceſſitate, quam ex rationis dictamine ac legis civilis diſpoſitione, tanquam lege univerſali invitamur. *l. 7. in princ. ff. de bon. damnat.*

CAPUT VI. ET ULTIMUM

EXPONIT

CONTRARIA.

§. I.

Properamus ad portum, agmen proinde claudit conſideratio modorum, quibus hocce jus finiri ſolet. Tollitur autem & amittitur (1.) Renunciatione, notiſſimum ſiquidem, quemlibet juri & favori pro ſe introducto renunciare poſſe. *l. ſi quis 29. C. de pact.* quod tamen ſimpliciter ita exaudiendum non eſt, ſed adhibita demum quadam diſtinctione inter renunciationem ſimplicem, quæ ſolius tantum renunciantis nititur placito, & renun-

renunciationem conventionalem, quæ mutua partium conventione ultro citroque perficitur. Priori modo cum effectu juri futuro quis in tantum renunciasse non videtur, quin eo formato, & sibi delato, si velit, uti non possit, cum nemo sibi ipsi adeo firmam queat dicere legem, ut ab ea recedere postmodum eidem minus integrum sit, *l. si quis de legat. 3.* Posteriori vero casu, cum talis renunciatio non modo contineat juris alicujus privationem, verum etiam simul pactum ac obligationem de non petendo, effectum suum omnino consequitur, & renunciantem plane excludit, adeo quidem, ut si post pœnitentia ductus retrahere cupiat, exceptione pacti conventi de non petendo repellatur, & ulterius non audiatur *l. quæritur 14. §. si venditor. 9. ff. de ædilit. edict. l. 1. §. qui semel 6. ff. de success. edict. Menoch. cons. 197. n. 87.* non enim debet ipsi displicere, quod semel placuit *C. quod semel de R. J. in 6to.* Neque interest, utrum post, an vero ante impletum venditionis contractum facta sit renunciatio, cum non tantum juris quæsiti, verum etiam quærendi renunciatio subsistat *per l. in plurium 70. in fin. ff. de acquir. hered.*

§. II. RENVNCIASSE autem juri suo non videtur 1. qui altero denunciante non expresse

renunciat juri retractus, nec venditioni consentiat, quia renunciationes, tanquam odiosæ & stricti juris, non facile præsumuntur. *l. cum de debito 25. ff. de probat. Berl. part. 2. concl. 40. n. 28.* 2. Qui contractui tanquam testis vel Notarius interfuit, aut ratione officii, v. g. ut tutor, curator &c. consensit, admittitur intra legitimum tempus, quamvis de jure suo non protestetur, cum ex necessitate officii id facere videatur *l. sicut 8. §. non videtur 15. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. solv. l. Cajus Sejus 30. ff. de pign. act.* 3. Qui facta denunciatione illud aliqua ex causa differt *Magnif. Dn. D. Richt. dec. 76. §. 172.*

§. III. TOLLITUR hoc jus (2) præscriptione; Reipubl. etenim interest, dominia rerum incerta non esse *l. 1. ff. de usurp. & usucap.* Injustum præterea foret EMPTOREM IN PERPETUO METU VERSARI. Hinc necessitas simul & æquitas postulavit, ut certus quidam præfigeretur terminus, intra quem, qui vult, jus suum proponere, & in judicio deducere valeret, quo vero prætcrlapso, jure suo caderet, & in totum illo privaretur. Jura namque vigilantibus scripta sunt *l. 24. ff. quæ in fraudem Cred.* & sibi imputet damnum, quod sua culpa sentit *l. 206. ff. de R. J.* Hæc

 itaque

itaque impræſentiarum dicta ſufficiant de modis, quibus jus retractus legitimum vel gentilitium finitur. Quibus una & noſtra hoc de jure finitur Diſputatio.

SOLI DEO GLORIA.

COROLLARIA MISCELLANEA.

I.

Jus Retractus in ſolo contractu emptionis venditionis regulariter obtinet.

II.

Computatio graduum in retractu, potius ſecundum Jus Civile, quam Canonicum inſtitui debet.

III.

Juri optionis & repræſentationis locus non eſt in jure retractus.

IV.

Jus retractus de Jure Saxonico in linea collaterali locum non habet.

V.

In cauſa matrimoniali Parentes pro liberis teſtes eſſe poſſunt.

VI.

Advocati & Procuratores in causa Clientum suorum, quam ipsi suo patrocinio sustinent, testes idonei non sunt.

VII.

Procuratores non sunt Advocati.

VIII.

Procuratores non sunt Defensores.

IX.

Infames possunt esse Procuratores.

X.

Tempus longum in Jure dicitur decennium.

XI.

Carnifices non sunt infames.

XII.

Iniqua privatæ vindictæ est arrogatio, qua Carnificem primo ictu ab executione aberrantem lapidibus obruere vulgus audet.

XIII.

Clerici de Jure Canonico coram judice Laico conveniri queunt.

XIV.

De Jure Canonico, non secus ac Civili, testibus injuratis non creditur, licet illi sint Clerici, ac Verbi Divini Præcones.

XV.

Confessionarii non tenentur revelare quæ ipsis

ipſis à confitentibus in confeſſionibus auricularibus concredita.

XVI.

A proceſſu inquiſitorio neque leuterare neque appellare licet.

XVII.

De Jure Divino & Civili pœna furti capitalis non eſt.

XVIII.

Furtum quandoque absque animo furandi perpetratur.

XIX.

In re minima furtum fieri poſſe, dubium non eſt.

XX.

Voluntas & verba in furto, effectu non ſubſecuto, non attenduntur.

XXI.

Injuria absque animo injuriandi non committitur.

XXII.

Injuriam ab aliis auditam, aliis revelans, injuriarum tenetur, adeo, ut nec nominando autorem ſuum, liberare ſe ab actione poſſit.

XXIII.

De Jure Civili, Naturali, & Moribus, ubi-

que ferme recepta est injuriarum retorsio legitima.

XXIV.

Injusta inter opifices nonnullos est recepta consvetudo, ne quis extra opificum uxorem ducat.

XXV.

Ineptus est mos Collegiorum, quo certa sub pœna prohibitum est, ne quod unus incepit, alter perficiat.

XXVI.

Quæ filios textorum, tonsorum, opilionum, &c. à Collegiis opificum arcet, damnata est opinio.

XXVII.

Vana & ridicula constitutio est (sicuti literatorum mos & ante annos paucos se præsentavit,) laniorum, figulorum, & aliorum, ob quam discipulos ante declarationem, baptizant, barbam radunt, & satis exagitant. &c.

XXVIII.

Jure Feudali uterini cum fratribus Germanis & consangvineis ad successionem non admittuntur, sed ab ea plane excluduntur.

XXIX.

Dispositio Testamentaria in feudis regulariter non habet locum.

XXX.

XXX.
Feudum acquiritur præſcriptione.

Damit nichts leer bleibe, hat man, ſo viel der Platz vergönnen will, (Tit.) *denen Herren Liebhabern mehrere* Diſpp. *angeben, und darbey dienſtlich melden wollen: Daß ſolche, wie gegenwärtige, ebenmäſſig zu Jena in der Helleriſchen Buchdruckerey, (mit einem gedruckten* Catalogo, *der noch viel 1000. Stücke, von allerhand in alle Facultäten einſchlagende* Diſpp. *in ſich faſſet,) um billigen Preiß zu haben ſind, als:*

Dornii de eo quod eſt juſtum circa legationes aſſiduas, oppoſita potiſſimum H. Grotio L. II. de J. B. & P. c. XVIII. §. 3. No. 2.

Dieterichii de iteratis imperatorum coronationibus Germanicis.

Ejusdem de nummi Ludovici XII. Galliæ R. inſcriptione: Perdam Babylonis Nomen.

Eckhardi duo perantiqua monumenta annis A. 1728. & 1732. ex agro Juterbocenſi eruta atque reperta, cum idolis Slavorum Juterbocenſium, lucisque hujus loci inter gentiles ſacris, quibus acceſſerunt ſcriptores rerum Juterbocenſium editi ac inediti ex variis antiquitatum Documentis, cum indice, explicans & illuſtrans, cum fig.

Ejusdem Diſcours von denen ſchwer zu bekehrenden Wenden, und daher eingeführten frembden Teutſchen Adel in dem Mecklenburgiſchen.

Einleitung in die Univerſal-Hiſtorie, nach denen Haupt-Veränderungen, ſo ſich in der Welt zugetragen.

Eckhards beſchriebene Helden-Thaten des Durchl. Fürſten,

Fürsten, Hertzog Johann Adolphs zu Sachsen-Weissenfelss.

ab Eccard introductio ad historiam Germaniæ, seu notitia scriptorum rerum Germanicarum.

Eckhardi de pedo episcopali, occas. baculi s. quod in secretario templi ad D. Servatii Quedlinb. asservatur, conscripta.

Franci de gravaminibus nationis Germanicæ Norimbergens. adversus curiam Romanam ab erroribus scriptorum vulgaribus libertatis.

Frommans Beschreibung der Stadt Alt-Brandenburg in der Mittel-Marck, mit Anmerckungen versehen von M. Casp. Gottschling.

Francke Triscamerarius S. R. I. è diplomatibus restitutus, ejus officii in aulis veterum Germ. regum ac imperat. nobil. prist. indoles. Prooemium exhibet notitiam scriptorum de officiis S. R. I. aulicis.

Frenckelii de origine episcoporum.

Fehmelii Mariam I. reginam Angliæ, quibusdam politicis & moralibus observationibus illustratam, expon.

Gleichmanns Historische Merckwürdigkeiten von Friderico III. Sapiente, warum er die angetragene Kayserliche Würde nicht angenommen.

Ejusd. Erneuerte Zeugnisse von Hertoglichen Cronen.

Ejusd. von der Procuratur des H. R. R. denen Landgraven von Thüringen zukommend.

Ejusd. Die auf der Sæchsischen Pfaltz-Grafen-Würde hafftende hohe Rechte.

Ejusdem von dem Sæchsischen Ursprunge der Gross-Brittannischen Monarchen.

F I N I S.